

ARBORETUM při Domově pod hradem Žampach

Výroční zpráva o činnosti v r. 2008

Název: Arboretum Žampach, Domov pod hradem Žampach

IČ: 00854271

Adresa: Domov pod hradem Žampach, č.p.1, Žampach, 564 01 Žamberk

Telefon: 465 618 184, 603 569 564

Fax: 465 618 010

E-mail : uspza@uspza.cz

Webové stránky : www.uspza.cz/arboretum

Zřizovatel : Pardubický kraj, Krajský úřad Pardubice,
Komenského náměstí 125, 532 11 Pardubice

Právní forma : příspěvková organizace

Ředitel Domova : PaedDr. Luděk Grätz

1. Základní údaje

Arboretum Žampach je místním neinstytucionálním zařízením a je nedílnou součástí Domova pod hradem Žampach, příspěvkové organizace Pardubického kraje.

Geografické údaje

Arboretum se nachází v lokalitě podhůří Orlických hor v nadmořské výšce 440 m. n. m přímo pod hradním kopcem s vrcholem ve výšce 545,7 m. n. m. V této části Podorlicka se nachází permský zlom a krajina je zde typická červenými slíny a pískovci.

Dále se v arboretu uplatňují faktory vyplývající ze specifických podmínek místních, včetně mikroklimatických.

Celková velikost obhospodařovaných ploch:

4,15 ha

Počet taxonů rostlin ve venkovní zahradě:

do úrovně rodů	169
do úrovně druhů	384
do úrovně kultivarů	558

Grantové projekty botanické zahrady v posledních 5 letech, specifikace:

SROP 3.2. „ÚSP Žampach – veřejné centrum aktivit a odpočinku – Zahrada Žampach“

Naučné tabule a jmenovky u většiny rostlin ve sbírkách (okruh vnitřním areálem a horním parkem)

Elektronický průvodcovský systém:

informační systém o sbírkovém fondu na www stránkách arboreta

Otevírací doba pro veřejnost, specifikace:

Otevřeno celoročně bez omezení.

Možnost exkurze s odborným průvodcem po sbírkách na objednávku, pro všechny skupiny (školy, veřejnost, zdravotně postižení, atd.)

Vstupné zdarma

Specializovaná zařízení v zahradě:

meteorologická stanice, web kamera

Vybavení pro návštěvníky, specifikace:

bezbariérový přístup, parkoviště, vjezd do areálu, WC, lavičky, altány a úkryty před deštěm, odpadkové koše, občerstvení, dětské hřiště, přednáškový sál, zvláštní výstavní prostor.

Prodej suvenýrů:

Pohlednice arboreta (4 roční období) a areálu, turistická známka místa, speciální razítko.
Informační brožury místa, propagační materiály Pardubického kraje, turistické mapy, apod.
Propagační materiály místa, výrobky z dílen pracovních center Domova (keramika, textil, svíčky apod.)

2. Přehled činnosti arboreta

Z historie

Úprava zámeckých parků v anglickém stylu pochází z doby činnosti manželů Lützowových na Žampachu v letech 1884-1933 a souvisí s větší přestavbou zámku v této době. Po konfiskaci v roce 1948 byl zámek již vždy využíván pro sociální účely. Do konce osmdesátých let 20. století došlo k velkému zanedbání parkových ploch a vysázení dřevin. Současná dlouhodobá obnova parku a výsadba sbírkových rostlin se datuje od roku 1990 a trvá do současnosti.

Současnost

Arboretum Žampach je součástí zámeckých parků na Žampachu, které jsou státem chráněnou kulturní památkou (rej. č. 4167/3). Zámecké parky v celkové výměře více než 4 ha plochy jsou členěny na horní a dolní část (pod silnicí) a park ve vnitřním zámeckém areálu.

Arboretum jako řádný člen Unie botanických zahrad České republiky (8.2.2007) se zapojuje do programů udržování sbírkového fondu dřevin a je také otevřeno potřebám výzkumu a výuky. Vede evidenci formou odborné databáze dřevin a současně udržuje informační systém arboreta pro veřejnost. Zajišťuje celoroční přístupnost areálu arboreta pro veřejnost a prostřednictvím Turistického informačního centra Žampach zajišťuje programy pro organizované skupiny s průvodcem a přístup k internetu.

Specifickým účelem arboreta je budování společenských kontaktů spojených s provozem arboreta ve prospěch sociální integrace obyvatel Domova pod hradem Žampach.

Zámecké parky a arboretum Žampach jsou místem práce a odpočinku obyvatel Domova.

V Arboretu na Žampachu jsou zastoupeny dendrologicky hodnotné a také u nás ojedinělé druhy dřevin. Ve vnitřním areálu a v horním zámeckém parku je realizován tabulový informační systém, jehož cílem je poskytnout základní informace o stromech a keřích zastoupených v parkové výsadbě. Informační systém arboreta zahrnuje mimo jiné poznávací okruh, na jehož stanovištích jsou k dispozici základní informace (texty, obrázky a fotografie) celkem o více než 100 rodech dřevin, jejichž zástupce lze v místě snadno vyhledat. Celkem arboretum a zámecké parky na Žampachu zahrnují více než 500 druhů a odrůd dřevin.

V roce 2008 byla založena skalka pod lávkou u dětského hřiště. Celému prostoru vévodí javor dlanitolistý (*Acer palmatum* 'Atropurpureum'), jehož stáří je odhadováno na téměř 90 let. Nacházejí se

zde vzácnější druhy dřevin, mimo jiné blahočet chilský (*Araucaria araucana*), v našich podmínkách choulostivý na zimu, dub Turnerův (*Quercus x turnerii*), poloopadavý druh s tuhými listy, nebo třeba kryptomerie japonská (*Cryptomeria japonica*), jediný zástupce svého rodu. Součástí skalky je také menší sbírka čarovníků. Skalka je doplněna keramickými artefakty z dílny centra aktivit domova. V dolním zámeckém parku v lokalitě U rybníčku byla založena menší sbírka bambusů, zahrnující 3 druhy v několika kultivarech, vybrané podle odolnosti rostlin vůči nízkým teplotám.

Počet návštěvníků za rok:

Během roku navštíví arboretum velké množství turistů, ale zejména návštěvníků kulturních akcí, které pořádá Domov pod hradem pro veřejnost.

Vstup zdarma

V organizovaných skupinách (objednané): 500 návštěvníků

Náhodných návštěvníků: 2000

Při akcích: 3000

3. Aktivity a činnost arboreta pro veřejnost

Rekonstrukce stávajícího informačního systému arboreta

Arboretum nabízí návštěvníkům kvalitní informace o stromech a keřích zastoupených ve výsadbě, a to formou informačních tabulí přímo v parku, formou tištěných informačních materiálů a také nabídkou přednáškových pořadů pro skupinové exkurze ve velkém sále kaple. Informační systém arboreta zahrnuje mimo jiné poznávací okruh, na jehož stanovištích jsou k dispozici základní informace o více než 100 rodech dřevin, jejichž zástupce lze v místě snadno vyhledat. Základem poznávacího okruhu je 15 oboustranných informačních tabulí a více než 500 informačních tabulek u jednotlivých dřevin. Ucelené informace jsou k dispozici také v elektronické podobě na webových stránkách v sekci Arboretum.

Průvodcovské služby

Prostřednictvím našeho Turistického informačního centra na Žampachu nabízíme individuálním i skupinovým návštěvám z řad široké veřejnosti ucelené informační programy zaměřené na přírodní a památkové hodnoty místa.

Vzdělávací pořady pro školy

Přírodní památky – Arboretum Žampach

- výukový program pro 3. – 5. třídy základní školy

- výklad lektora doplněný pracovními listy (zámecké parky, jejich historie i současnost, zahradní architektura, význam dřevin, a pod.)

výuka probíhá v místním parku

Větší rekonstrukce nebo investiční akce v zahradě (dostavby, přístavby, novostavby):

2004 - zahradní altán, lapidárium, panoramatická vyhlídka na Orlické hory

2006 – TIC, veřejně přístupný internet v souvislosti s informačním systémem arboreta

2007 - dětské hřiště (nové herní prvky), počátek rekonstrukce prostoru „ skalka“

2008 - založena skalka pod lávkou u dětského hřiště

Herní kouty a místa k odpočinku pro návštěvníky arboreta

Součástí areálu je zahradní altán, který poskytuje odpočinkové zázemí návštěvníkům arboreta a zároveň je využíván během konání akcí pro veřejnost jako venkovní scéna. Park zahrnuje také hipodrom s výběhem pro koně a speciálním nástupištěm, dobře vybavený a udržovaný herní kout s atrakcemi a posezením pro malé i velké návštěvníky, volejbalové hřiště nebo ruské kuželky. Všechna tato zařízení jsou určena k aktivnímu odpočinku obyvatel Domova i návštěvníků arboreta.

Akce konané v zahradě během roku, další možnosti pro veřejnost :

Zázemí veřejnosti poskytuje Turistické informační centrum s venkovní terasou. Arboretum a zámecké parky na Žampachu jsou veřejně přístupné po celý rok. Organizované prohlídky je třeba předem domluvit písemně, mailem nebo telefonicky. Individuálním i skupinovým návštěvám z řad široké veřejnosti jsou k dispozici informační programy zaměřené na přírodní a památkové hodnoty místa. V zámeckých parcích a areálu arboreta pořádá Domov pod hradem Žampach každoročně několik akcí pro veřejnost.

Pravidelné akce pro návštěvníky:

Pochod přes tři hrady: 2. sobota v květnu

Zámecká slavnost: 1. sobota v červnu

Letní hudební festival pod hradem Žampach: 2. sobota v červenci, www.uspza.cz/festival

Pouť svatého Bartoloměje: 3. sobota v srpnu

Živý betlém a vánoční koncerty: 1. týden v prosinci

Zpracovala:

Dušková Monika, vedoucí arboreta

V Žampachu dne: 25.2.2009